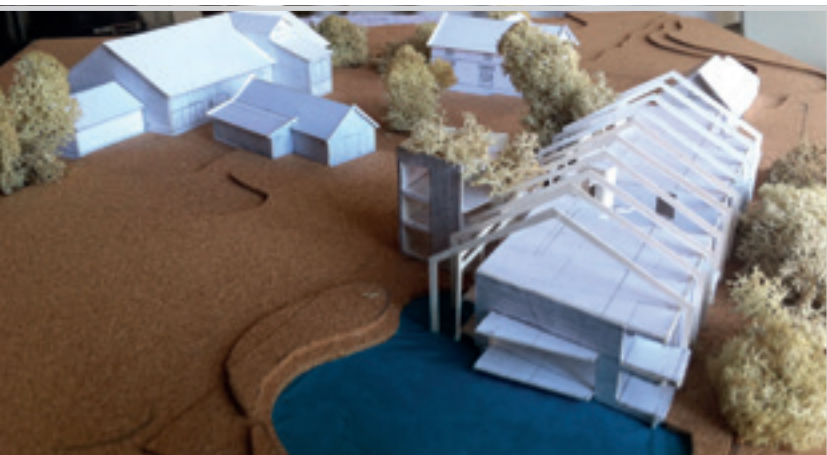

Private initiativ er nødvendig for å skaffe nok boliger

Tekst: Jørn H. Eriksen. Foto: Mikkel Ohrvik.

Jeg er far til Tobias som er en ung mann med utviklingshemming. Tobias har egen bolig, og det er ikke det offentlige tilbudet som skal takkes for dette. Det var en lang og krevende kamp som mange har kjempet sammen.

Jeg skriver dette fordi jeg mener at lovverket er feil og må endres. Og jeg vet at det er personer som vil prøve å medvirke til nettopp dette! Det gledelige er at rettighetsutvalget gjennom NOU 2016:17 «På lik linje» er klare i sin anbefaling, og de sier: «Kommunen må ha plikt til å sørge for et udekket boligbehov».

Hovedproblemet er: Kommunene har ikke plikt til å skaffe bolig. De skal bare «medvirke til», og det betyr i praksis at de ikke trenger å medvirke til. Det finnes et utall av initiativ og forslag, av utredninger og utvalg der gode intensjoner knyttet til bolig uttrykkes. Men det hjelper lite når rådmenn og politikere ikke er forpliktet.

For oss og mange andre var private initiativ – dvs i praksis foreldrenes initiativ – være den eneste veien til bolig. For ventelistene er lange og er egentlig ei lureliste. Den andre fordelen er at Tobias nå eier sin egen leilighet. Han og vi foreldre har trygghet for at kommune og bydel ikke kan komme til å gjøre «andre prioriteringer». Det er sjeldent at utviklingshemmede blir kastet ut eller flyttet på,

men vissheten om at så ikke kan skje, har en uvurderlig betydning for oss! Vi er glade og fornøyde.

Etter å ha sett på nærmere 50 eiendommer, tok foreldregruppen på 10 selv initiativet til å kjøpe eiendommen Nordre Ammerud gård for 7 millioner kroner i 2011, og vi har selv stått for finansiering, prosjektering og byggeledelse. Vi har mottatt tilskudd og blitt innvilget lån i Husbanken. I tillegg har vi bidratt med egenkapital.

Tobias er i dag 27 år gammel, og han har flyttet inn på Nordre Ammerud gård borettslag (www.tamino.no) i september 2015. Det er et bofellesskap for 10 utviklingshemmede, der Tobias og de andre beboerne selv eier sin egen leilighet. Tobias har dermed krav på omsorg i sin egen kommune. Bydel Grorud har ansvaret for omsorg og aktivitet for alle 10 beboerne. Omsorgen organiseres i bygget der de bor, og det er avsatt egne lokaler for administrasjonen av omsorgsarbeidet.

Nordre Ammerud gård er på 9 mål, og har 6 verneverdige bygg på tomten (Byantikvarens gule liste). Bygningen som rommer de 10 beboerne, er nyoppført, og måtte godkjennes av Byantikvaren i forhold til utformingen. Leilighetene er på ca. 50 kvm, med kjøkken, stue, soverom og bad. Det er hjemmet til Tobias og for de andre som bor der! Det er romslige fellesarealer, blant annet et stort felleskjøkken og loft. Beboerne betaler kr. 9.000,- per måned i husleie, som dekker renter, avdrag, drift og vedlikehold. Beboerne ordner selv med frokost og lunsj assistert av personalet, mens middag organiseres som fellesmåltid der «Godt levert» er leverandør. Middagene tilberedes av beboerne sammen med omsorgspersonalet. Foreldrene er aktive i styrearbeid, vedlikehold og i ulike aktiviteter for fellesskapet.

Tobias har syndromet frontonasal dysplasi, en midtlinjedefekt, med brudd i corpus callosum, som er koplingen mellom høyre og venstre forhjerne. Det innebærer blant annet en forsinkelse fra impuls til handling. Han jobber 5 dager i uken på Nordtvet gård på Kalbakken, like ved boligene; med rydding, som bud, og i vedproduksjon. I tillegg er han på voksenopplæring 2 halve dager i uken på voksenopplæringen på Skullerud, der han lærer IKT og matlaging. Dit tar han T-banen alene.

Forbundsleder Jens Petter Gitlesen i Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) har referert til tanken bak Ansvarsreformen: Alle mennesker skal kunne ta del i de samme velferdsgodene og ha normale levevilkår. Det er langt fram, og mangel på bolig er et hovedproblem. Jeg opplever at kvalitet og omfang av omsorgstjenester henger nøye sammen med løsningen på boligspørsmålet, og at roten til det gode liv, starter med bolig.

Mange, og altfor mange bor fortsatt hos foreldrene og familie. Hvorfor? Her noen svar:

- Foreldrene ønsker dette. De opplever størst trygghet for sitt utviklingshemmede barn ved at de kan fortsette å bo hjemme.
- Det finnes ikke andre alternativer.
- De står på venteliste.
- Kommunen er pådriver for at de ikke skal flytte.
- Kommunen har ikke midler.
- Familien har ikke midler.
- Familien orker ikke å ta initiativ til andre løsninger.

Vi vet at kun 10 prosent av landets 19 079 utviklingshemmede over 16 år (1.01.2016) bor i egen bolig. Ho-vedproblemet er som nevnt: Kommunene har ikke plikt til å skaffe bolig. De skal bare «medvirke til». I Sverige, derimot, som Norge kopierte Ansvarsreformen fra, er koplingen komplett: «Om man är vuxen och har funktionsnedsättning, har man också rett til anpassat bolig».

Hva kan vi så gjøre i Norge for å bedre situasjonen? Det er nok av intensjoner, og det er en serie av initiativ og forslag fra NUF, og nå senest fra Rettighetsutvalget. Flott! Selvsagt bør politikerne endre lovhjemmelen. Men det er et langt og krevende løp. Underskuddet vokser, og regningen for stat og kommune blir større og større. De utviklingshemmede utgjør ingen tung pressgruppe, og er heller ingen velgermagnet. Utredninger, utsettelse og småtillemping ser ut til å være trenden. Jeg er veldig takknemlig for at forslaget om rett til bolig er så klart markert og begrunnet i Rettighetsutvalgets fremleggelse.

Men i dagens situasjon skjer det lite før foreldrene selv tar initiativet. Og dette er foreldre som fra før har en stor tilleggsoppgave, og de fleste er utmattet i møtet med offentlig forvaltning; det tærer på med skuffelser knyttet til avviste omsorgstiltak. Mange opplever at først får du et utviklingshemmet barn, så begynner kampen. Noen kan lykkes med å skaffe sitt barn offentlig bolig, men underskuddet er stort, spesielt i de store byene. Og det vokser. Jeg opplever at private boliger en god løsning, og tenker da ikke på private utbyggere og eiendomsforvaltere, men at foreldregrupper som samler seg til sitt livs største dugnad.

Hele artikkelen om private initiativ for å løse boligsituasjonen, kan leses på www.sosialterapi.no/private_initiativ. Jørn H. Eriksen kan kontaktes på epost: jorn@jornheriksen.no eller telefon 908 79 477.